

Sygn.akt III AUa 114/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Sołowińska

Sędziowie: Teresa Suchcicka

Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Magdalena Zabielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 czerwca 2021 r. w B.

sprawy z odwołania J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zwrot nienależnie opłaconych składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 grudnia 2020 r. sygn. akt III U 383/20

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz J. B. 675 (sześćset siedemdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

Teresa Suchcicka Alicja Sołowińska Bożena Szponar - Jarocka

Sygn. akt III AUa 114/21

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 13 maja 2020 r., Nr (...), powołując się na przepis art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 266 z późn. zm.), odmówił J. B. zwrotu nienależnie opłaconych składek z powodu braku nadpłaty.

W uzasadnieniu wydanej decyzji organ rentowy wskazał, że po rozpatrzeniu wniosku z 17 marca 2020 r. o zwrot składek za okres od 10.2013 r. do 08.2014 r. w kwocie 4.693,99 zł nie stwierdził na koncie nadpłaty. Decyzją Zakładu nr (...) z 10.05.2019 r. odwołujący został wyłączony z podlegania ustawodawstwu polskiemu od 01.10.2013 r. do 31.10.2015 r. Nienależnie opłacone składki za ten okres uległy przedawnieniu na podstawie art. 24 ust. 6g pkt 1 i 2 oraz ust. 6h pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

J. B. złożył odwołanie od powyższej decyzji i wniósł o jej zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu zwrotu nienależnie opłaconych składek za okres od 03/2014 do 09/2014 w kwocie 3.018,26 zł. Podkreślił, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w Z. popełnił błąd w jego sprawie przyjmując, że część składek do zwrotu uległa przedawnieniu, licząc termin przedawnienia od daty opłacenia składek. Nie uległy przedawnieniu składki opłacone od 07.03.2014 r. do 08.09.2014 r. Organ rentowy powinien niezwłocznie po otrzymaniu decyzji belgijskiej i ubezpieczeniowej (...) z dnia 08.01.2019, w której stwierdzono, że zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 podlega ustawodawstwu belgijskiemu niezwłocznie zawiadomić go o nienależnie opłaconych składkach i możliwości złożenia wniosku o ich zwrot.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Wyjaśnił, że 12.02.2020 r. odwołujący złożył wniosek o zwrot nienależnie opłaconych składek. Po przeanalizowaniu konta odwołującego 04.03.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wysłał pismo do odwołującego informujące o ustalonej kwocie nadpłaty składek, które nie uległy przedawnieniu. Organ rentowy dokonał analizy konta odwołującego mając na uwadze ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych, która reguluje kwestię nienależnie opłaconych składek i przedawnienia. Uwzględniając przesłanki zawieszające bieg terminu przedawnienia to jest zawiadomienie o wszczęciu postępowania, decyzję wyłączającą z ubezpieczeń, informację o nadpłacie, ustalono, iż wpłaty dokonane 06.11.2013 r., 04.12.2013 r., 07.01.2014 r., 06.02.2014 r. przedawniły się przed odebraniem przez odwołującego zawiadomienia o wszczęciu postępowania to jest przed 23.02.2019 r. Natomiast wpłaty dokonane :

07.03.2014 - przedawniły się - 29.06.2019 r.

08.04.2014 - przedawniły się - 31.07.2019 r.

07.05.2014 - przedawniły się - 29.08.2019 r.

03.06.2014 - przedawniły się - 25.09.2019 r.

07.07.2014 - przedawniły się - 29.10.2019 r.

08.08.2014 - przedawniły się - 30.11.2019 r.

08.09.2014 - przedawniły się - 31.12.2019 r.

Wpłaty dokonane od 07.10.2014 r. nie uległy przedawnieniu na dzień odebrania informacji o nadpłacie tj. 28.01.2020 r. Wobec powyższego organ rentowy ustalił kwotę nadpłaty przedawnionej w wysokości 4.693,99 zł oraz kwotę nadpłaty nieprzedawnionej w wysokości 6.834,84 zł. Te ostatnia sumę Zakład zwrócił na wniosek odwołującego.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z 17 grudnia 2020 r. zmienił zaskarżoną decyzję o tyle, że nakazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B. zwrócić J. B. nadpłacone składki na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych i Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za okres od lutego do sierpnia 2014 roku oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz J. B. 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że J. B. zgłosił w Centralnej Ewidencji i Informacji o działalności Gospodarczej rozpoczęcie wykonywania działalności gospodarczej od 01.10.2013 r. Od 01.11.2015 r. zawiesił jej wykonywanie. Z tytułu prowadzonej działalności zgłosił się do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego od 01.10.2013 r. do 31.10.2015 r. W późniejszym czasie wznowił jej wykonywanie. Powyższy wpis został wykreślony z ewidencji dnia 15.04.2017 r.

Na wniosek odwołującego Oddział ZUS wydał zaświadczenia A1 o zastosowaniu polskiego ustawodawstwa na podstawie art. 12 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 w związku z delegowaniem działalności na własny rachunek na teren Belgii od 29.11.2013 r. do 29.11.2014 r., od 15.12.2014 r. do 22.03.2015 r., od 23.03.2015 r. do 15.07.2015 r. oraz od 08.08.2015 r. do 31.10.2015 r.

Decyzjami z 08.01.2019 r. i z 30.04.2019 r. belgijska instytucja ubezpieczeniowa R. voor de S. V. der Z. ((...)) stwierdziła, że zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 odwołujący podlega ustawodawstwu belgijskiemu:

- od 01.10.2013 r. do 30.11.2013 r. na podstawie art. 13 ust. 3 jako osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i działalność na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich,

- od 01.12.2013 r. do 14.04.2017 r. na podstawie art. 13 ust. 2a jako osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i działalność na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich,

- od 15.04.2017 r. na podstawie art. 11 ust. 3 lit. a) jako osoba wykonująca pracę najemną lub pracę na własny rachunek w Państwie Członkowskim zgodnie zasadą ogólną miejsca wykonywania pracy.

W związku z wydaniem przez belgijską instytucję ubezpieczeniową decyzji z 08.01.2019 r. i z 30.04.2019 r. o podleganiu przez odwołującego belgijskiemu ustawodawstwu, organ rentowy decyzją z 10.05.2019 r. wycofał zaświadczenie A1 potwierdzające, że od 29.11.2013 r. do 29.11.2014 r., od 15.12.2014 r. do 22.03.2015 r., od 23.03.2015 r. do 15.07.2015 r. oraz od 08.08.2015 r. do 31.10.2015 r. znajdowało do J. B. zastosowanie ustawodawstwo polskie oraz stwierdził, że jako osoba prowadząca działalność na własny rachunek odwołujący nie podlega ustawodawstwu polskiemu od 01.10.2013 r. do 31.10.2015 r.

Dopiero pismem z 22.01.2020 r. Zakład zawiadomił J. B. zamieszkałego w Belgii o kwocie nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne w kwocie 2.900,94 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 3.875,70 zł oraz na Fundusz Pracy w kwocie 58,20 zł – w łącznej kwocie 6.834,84 zł.

12.02.2020 r. J. B. wystąpił z wnioskiem o zwrot nienależnie opłaconych składek.

Pismem z 04.03.2020 r. ZUS stwierdził, że na koncie odwołującego figuruje nadpłata w wysokości 6.834,84 zł. Suma ta została zwrócona odwołującemu 04.05.2020 r. Jednocześnie w piśmie 04.03.2020 r. organ rentowy uznał, że wpłaty dokonane 06.11.2013, 04.12.2013, 07.01.2014, 06.02.2014 r. przedawniły się przed odebraniem przez odwołującego zawiadomienia o wszczęciu postępowania to jest przed 23.02.2019 r. Natomiast wpłaty dokonane :

07.03.2014 - przedawniły się - 29.06.2019 r.

08.04.2014 - przedawniły się - 31.07.2019 r.

07.05.2014 - przedawniły się - 29.08.2019 r.

03.06.2014 - przedawniły się - 25.09.2019 r.

07.07.2014 - przedawniły się - 29.10.2019 r.

08.08.2014 - przedawniły się - 30.11.2019 r.

08.09.2014 - przedawniły się - 31.12.2019 r.

Te ostatnie wpłaty (7) są przedmiotem sporu w niniejszej sprawie.

Pismem z 06.04.2020 r. odwołujący wystąpił o zwrot całej kwoty nienależnie opłaconych składek, a w przypadku odmowy wypłaty - o wydanie formalnej decyzji odmawiającej prawa do zwrotu całej kwoty nienależnie opłaconych składek.

Decyzją z 13 maja 2020 r., Nr (...) (obecnie zaskarżoną), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepis art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 266 z późn. zm.), odmówił J. B. zwrotu nienależnie opłaconych składek z powodu braku nadpłaty.

Sąd I instancji stwierdził, iż przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie jest kwestia zasadności żądania zwrotu niesłusznie opłaconych składek na FUS, FUZ, P. za okresy od 02.2014 r. do 08.2014 r. (wpłaty dokonane od III do IX 2014 r.). Okolicznością mającą istotne znaczenie dla sprawy, ale znajdująca się poza sporem w tym procesie jest to, że na podstawie art. 13 ust. 2a, art. 13 ust. 3 oraz art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 J. B., w okresie opłacania przedmiotowych składek, podlegał ustawodawstwu belgijskiemu. Zasady postępowania z nienależnie opłaconymi składkami na bazie prawa polskiego regulują przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. 2020, poz. 266) - zwanej dalej ustawą o s.u.s. Nienależnie opłacone składki podlegają zaliczeniu przez Zakład z urzędu na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku - na poczet przyszłych składek, chyba, że płatnik składek złoży wniosek o zwrot składek, z zastrzeżeniem ust. 6c, 8 i 8d. (art. 24 ust. 6a ustawy o s.u.s.). W myśl art. 24 ust. 6g ustawy o s.u.s. nienależnie opłacone składki ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia:

- 1) otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 6b;
- 2) opłacenia składek, w przypadku braku zawiadomienia, o którym mowa w ust. 6b.

Zgodnie z art. 24 ust. 6b ustawy o s.u.s. Zakład zawiadamia płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek, które zgodnie z ust. 6a mogą być zwrócone, chyba, że nie przekraczają wysokości kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym. Dopiero po stwierdzeniu, że składki zostały nienależnie opłacone, płatnik składek może złożyć wniosek o ich zwrot, co wynika z przepisu art. 24 ust. 6c ustawy o s.u.s. W sprawie niniejszej Zakład zawiadomił J. B. o kwocie nienależnie opłaconych składek dopiero pismem z 21.01.2020 r.

Sąd Okręgowy zgodził się ze skarżącym, że niezwłocznie po wydaniu decyzji z 10.05.2019 r. o niepodleganiu przez wnioskodawcę ustawodawstwu polskiemu od 01.10.2013 r. do 31.10.2015 r. organ rentowy powinien był zawiadomić go o kwocie nadpłaconych składek, czego wymaga art. 24 ust. 6a ustawy o s.u.s. Bieg terminu przedawnienia określony w art. 24 ust. 6g ustawy o s.u.s. powinien być liczony (dla składek nieprzedawnionych przed dniem odebrania zawiadomienia o wszczęciu postępowania tj. 23.02.2019 r., a więc spornych) dopiero od otrzymania zawiadomienia o nadpłaconych składkach (pisma z 22.01.2020 r.), a nie od opłacenia tych składek. W sytuacji, kiedy uprawniony prawidłowo i terminowo dochodzi swoich roszczeń, wyczerpując dostępne środki prawne, nie mogą obciążać go konsekwencje długotrwałego rozpatrywania jego sprawy przez ZUS. Przepisu art. 24 ust. 6g nie można bowiem wyklądać w oderwaniu od treści przepisu art. 24 ust. 6b, który to przepis stanowi jednoznacznie, że zakład zawiadamia płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek, które zgodnie z ust. 6a mogą być zwrócone, chyba, że nie przekraczają wysokości kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym. Taka wykładnia gramatyczna, systemowa, jak i funkcjonalna, nie pozwala w związku z powyższym, na budowanie innego wniosku, niż ten, że przepis art. 24 ust. 6g pkt 2 odnosi się wyłącznie do tych składek, co do których z uwagi na wartość zakład nie ma obowiązku dokonywania zawiadomienia. Obowiązkiem organu rentowego, wynikającym z art. 24 ust. 6b. jest zatem zawiadomienie płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek, które zgodnie z ust. 6a mogą być zwrócone (patrz uzasadnienie wyroku SA w Łodzi z 15.11.2018 r. sygn. akt III AUa 103/18).

Sąd Okręgowy stwierdził, iż w opisanych okolicznościach sprawy zaskarżoną decyzję ZUS uznać należało za niezasadną, bowiem argumenty podniesione w odwołaniu muszą skutkować postulowaną zmianą jej treści.

Mając to na uwadze Sąd Okręgowy, na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w wyroku, a rozstrzygnięcie o kosztach procesu oparł na przepisach art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018. poz. 265).

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik organu rentowego zaskarżając wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa materialnego:

1) art. 24 ust 6g pkt 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych /tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 266, z póź. zm./ poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie,

2) art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych /tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 266, z póź. zm./ poprzez jego niezastosowania,

3) art. 47 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych /tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 266, z póź. zm./ poprzez jego niezastosowanie oraz przyjęcie przez sąd, iż płatnik składek nie ponosi odpowiedzialności za beczynność.

- naruszenie przepisów postępowania:

1) art. 327 § 1 k.p.c. poprzez niewskazanie przez Sąd w uzasadnieniu wyroku na podstawie jakich dowodów uznał, iż organ rentowy powinien zwrócić odwołującemu składki za okres od lutego 2014 r. do sierpnia 2014 r. w sytuacji, gdy odwołanie dotyczy zwrotu składek za okres od marca 2014 r. do sierpnia 2014 r.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji ZUS O/B.,

- zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję według norm przepisanych.

Pełnomocnik J. B. wnosił o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości potrójnej stawki minimalnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Stan faktyczny w rozpoznawanej sprawie jest bezsporny i w zakresie koniecznym dla rozstrzygnięcia sprawy przedstawia się następująco.

J. B. w okresie od 01.10.2013 r. do 31.10.2015 r. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą i z tego tytułu zgłosił się do ubezpieczeń społecznych oraz opłacał należną składkę. Od 01.11.2015 r. zawiesił działalność gospodarczą. W wymienionym wyżej okresie na wniosek ubezpieczonego ZUS wydał zaświadczenie A1 o zastosowaniu polskiego ustawodawstwa na podstawie art. 12 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 w związku z delegowaniem działalności na teren Belgii.

Decyzjami z 08.01.2019 r. i 30.04.2019 r. belgijskie instytucja ubezpieczeniowa stwierdziła, że J. B. od 01.10.2013 r. podlega belgijskiemu ustawodawstwu. W związku z tymi decyzjami w dniu 23.02.2019 r. ZUS zawiadomił odwołującego się o wszczęciu postępowania co do podlegania ustawodawstwu polskiemu i decyzją z 10.05.2019 r. wycofał zaświadczenie A1 oraz stwierdził, że jako osoba prowadząca działalność gospodarczą na własny rachunek nie podlega ustawodawstwu polskiemu. Decyzja ta wobec jej niezaskarżenia stała się prawomocna. Pismem z 22.01.2020 r. organ rentowy zawiadomił J. B. o kwocie nienależnie opłaconych składek informując jednocześnie o możliwości złożenia wniosku o ich zwrot. W związku z tym odwołujący się w dniu 12.02.2020 r. złożył taki wniosek. W dalszej kolejności pismem z 04.03.2020 r. (doręczonym wnioskodawcy 17.03.2020 r.) organ rentowy stwierdził nadpłatę składek podlegającą zwrotowi w kwocie 6.834,84 zł obejmujące okres wpłat od 07.10.2014 r. Nadto stwierdził, że składki, które zostały opłacone do 06.02.2014 r. przedawniły się przed odebraniem zawiadomienia o wszczęciu postępowania, tj. przed 23.02.2019 r., natomiast wpłaty tytułem składek dokonane:

07.03.2014 - przedawniły się - 29.06.2019 r.

08.04.2014 - przedawniły się - 31.07.2019 r.

07.05.2014 - przedawniły się - 29.08.2019 r.

03.06.2014 - przedawniły się - 25.09.2019 r.

07.07.2014 - przedawniły się - 29.10.2019 r.

08.08.2014 - przedawniły się - 30.11.2019 r.

08.09.2014 - przedawniły się - 31.12.2019 r.

Kwota nieprzedawnionych składek wynosząca 6.834,84 zł została wnioskodawcy zwrócona. Natomiast zaskarżoną w rozpoznawanej sprawie decyzją z 10.05.2020 r. organ rentowy odmówił zwrotu nienależnie opłaconych składek obejmujących okres od października 2013 r. do sierpnia 2014 r. (data ostatniej wpłaty 08.09.2014 r.), gdyż przyjął, że są to składki przedawnione i dlatego nie podlegają zwrotowi.

Przedmiotem sporu w sprawie są składki obejmujące wpłaty od 07.03.2014 r. (składka należna za luty 2014 r.) do 08.09.2014 r. (składka należna za sierpień 2014 r.) bowiem w tym zakresie J. B. złożył odwołanie.

Roszczenia dotyczące zwrotu nienależnie opłaconych składek podlegają zasadom określonym w art. 24 ust. 6a-6h ustawy systemowej, w tym istotna jest zwłaszcza w przedmiotowej sprawie regulacja zawarta w art. 24 ust. 6g ustawy. W świetle tego przepisu nienależnie opłacone składki ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia:

- 1) otrzymania zawiadomienia o którym mowa w art. 6b,
- 2) opłacenia składek w przypadku braku zawiadomienia, o którym mowa w ust. 6b.

Stosownie do art. 24 ust. 6b ustawy - Zakład zawiadamia płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek, które zgodnie z ust. 6a mogą być zwrócone, chyba, że nie przekraczają wysokości kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym. Sąd Apelacyjny zgadza się z poglądem prawnym zaprezentowanym w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji, że powyższą regulację należy interpretować w ten sposób, że termin przedawnienia roszczenia o zwrot nadpłaconych składek biegnie od dnia opłacenia składek, ale tylko tych, co do których organ rentowy nie miał obowiązku zawiadomienia o ich istnieniu, tj. których wysokość nie przekraczała kosztów upomnienia. Wcześniej takie stanowisko w analogicznej sprawie zajął Sąd Apelacyjny w Łodzi III AUa 619/19, stwierdzając, że nie można odczytywać treści art. 24 ust. 6g ustawy systemowej w ten sposób, że w przepisie tym mamy w istocie podwójne określenie początku biegu terminu przedawnienia żądania zwrotu nienależnie opłaconych składek niezależnie od tego, w jakiej dacie nastąpi zawiadomienie. Takie rozumienie tego przepisu zwalniałoby organ rentowy z obowiązku dbałości o kontrolowanie prawidłowości wpłat i pozbawiałoby nałożony na organ obowiązek zawiadomienia jakiegokolwiek znaczenia prawnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższą wykładnię przepisu art. 24 ust. 6g ustawy systemowej należy uznać za słuszną. Przeciwna interpretacja prowadziłaby do sytuacji, że to do organu rentowego należałby wybór, od kiedy ma biec termin przedawnienia roszczenia o zwrot nadpłaconych składek. Jeśli organ uznałby za stosowne zawiadomić płatnika o zwrocie nienależnie opłaconych składek, to termin przedawnienia rozpoczynałby się od daty zawiadomienia, jeśli nie, należałoby go liczyć już od opłacenia składki przez ubezpieczonego.

Taka swoboda organu rentowego mogłaby prowadzić nie tylko do zaniedbywania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych swoich obowiązków, ale wręcz do dowolności i uznaniowości w działaniu i do nieuzasadnionego uprzywilejowania organu rentowego, który i tak ma władczą pozycję w ramach stosunku ubezpieczenia społecznego.

Za powyższą koncepcją przemawiają również inne argumenty. A mianowicie Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 26.05.2010 r. P 29/08 (OTK - A 2010 nr 4, poz. 35) stwierdził niezgodność art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych z art. 32 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zakwestionowany przepis stanowił - Zwrotu od Zakładu nienależnie opłaconych składek nie można dochodzić, jeżeli

od daty ich opłacenia upłynęło 5 lat. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku wskazał, że sposób określenia w zakwestionowanym przepisie chwili rozpoczęcia biegu terminu dochodzenia zwrotu nienależnie opłaconej składki na chwilę „daty ich opłacenia” prowadzi do negatywnego zróżnicowania kategorii płatników, w przypadku których ustalenie, że składka była nienależnie opłacona, następuje w pewien czas po opłaceniu składki. Data opłacenia składki może nie pokrywać się w czasie z datą ustalenia, że składka była nienależnie opłacona. Dzieje się tak wówczas, gdy po opłaceniu składki zapada decyzja bądź orzeczenie stwierdzające brak podstawy prawnej jej opłaty. W wypadku, gdy między datą opłacenia składki, a datą wydania prawomocnego orzeczenia, stwierdzającego brak podstawy do opłacenia składki upłynął termin co najmniej pięciu lat, płatnik traci możliwość dochodzenia zwrotu nienależnie opłaconej składki.

Gdyby więc przyjąć koncepcję organu rentowego i uznać, że stosownie do treści art. 24 ust. 4 ustawy systemowej składki, od których opłacenia minęło 5 lat uległy przedawnieniu i nie podlegają zwrotowi, to okazałoby się, że sporne składki uległy przedawnieniu jeszcze przed stwierdzeniem, iż zostały nienależnie uiszczone. Dokonując takiej wykładni przepisów, jakiej się domaga ZUS w apelacji, w takiej sytuacji skarżący, mimo wykazania należytej staranności we własnych sprawach nie miałyby szans wystąpić z wnioskiem o ich zwrot.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z 26.05.2010 r. wywiódł również, że ani z samej ustawy o ubezpieczeniach społecznych, ani z orzecznictwa bądź piśmiennictwa nie wynika, aby kryterium różnicowania ubezpieczonych w możliwości dochodzenia zwrotu nienależnie opłaconych składek zostały zamierzone przez ustawodawcę i pozostawały w racjonalnym związku z celem ustawy systemowej. Na niedopuszczalność różnicowania płatników w tym przedmiocie wskazuje zasada równego traktowania ubezpieczonych wynikająca z art. 2a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Trybunał Konstytucyjny stwierdził także, że art. 24 ust. 7 ustawy systemowej, który przewidywał brak możliwości dochodzenia zwrotu nienależnie opłaconych składek po upływie 5 lat od ich uiszczenia niezgodnie z Konstytucją różnicuje poziom ochrony praw majątkowych poszczególnych kategorii płatników i prowadzi do nieuzasadnionego obniżenia poziomu ochrony praw majątkowych tych ubezpieczonych, którzy opłacili nienależną Zakładowi składkę względem innych kategorii płatników.

Analogicznie sytuacja ma miejsce w przypadku J. B., któremu po upływie 5 lat od daty uiszczenia składki organ rentowy odmówił ich zwrotu powołując się na przedawnienie liczone od daty opłacenia składek.

Biorąc powyższe pod uwagę, za słuszne należy przyjąć stanowisko Sądu I instancji według którego bieg terminu przedawnienia należy liczyć od zawiadomienia płatnika o kwocie nienależnych składek, a nie od daty ich uiszczenia.

Wyjaśnić też należy, iż Sąd I instancji zgodnie z żądaniem zawartym w odwołaniu orzekł o składkach obejmujących miesiące od lutego 2014 r. do sierpnia 2014 r., które były opłacone odpowiednio w okresie od 07.03.2014 r. do 08.09.2014 r.. W zaskarżonym wyroku Sąd wskazał więc miesiące za, które składki były opłacone, a nie daty zapłaty składek za poszczególne okresy.

Mając powyższe na uwadze zawarte w apelacji zarzuty dotyczące błędnej wykładni art. 24 ust. 6g pkt 1 i 2 ustawy systemowej i art. 24 ust. 4 tej ustawy uznać należy za niezasadne.

Z tych względów na mocy art. 385 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 3 i § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie zasądając na rzecz odwołującego kwotę 675 zł.

Teresa Suchcicka Alicja Sołowińska Bożena Szponar - Jarocka